

sledil mu je 1. oktobra 1897 »Beneški trgovec«, 28. decembra 1899 pa »Hamlet«.

V tisku smo dobili prvi prevod nekoliko prej, in sicer dr. K. Glaserja prevod »Romea in Julije« (III. dejanje, Ljublj. Zvon 1889). Ta prevajalec je pozneje prevedel, kakor sem slišal, še vsega Shakespearea iz izvornika na slovenski jezik, a ker je bil tudi kot prevajalec bolj filolog nego pesnik, njegovi prevodi ne morejo tekmovali s prevodi Ivana Cankarja in Otona Župančiča, ki sta se lotila v novejšem času udomačenja Shakespearea med Slovenci. Cankar je prevedel »Hamleta« (Gorica, Gabršček, 1899) in »Romea in Julijo« (Gorica, Gabršček, 1904), O. Župančič »Julija Cezarja« (Gorica, Gabršček, 1904) in »Beneškega trgovca« (Ljubljana, Slov. Matica, 1905), Ant. Funtek pa »Kralja Leara« (Ljubljana, Slov. Matica, 1904). Na odru sta se igrali še veseloigr »Sen kresne noči« in »Vesele žene windsorske«. Dobro bi bilo, da bi kmalu dobili še tudi ostale, vsaj najboljše Shakespearejeve drame v slovenskem prevodu, pred vsem pa »Macbetha« in »Othella«.

Ivan Grafenauer.

#### Naše slike.

(Lesorezi.)

V zadnji številki »Dom in Sveta« smo objavili pet ujedkovin in en kamnotisk. Da dopolni sliko grafične umetnosti, objavlja številka 5—6. štiri lesoreze.

Sv. Hieronim v celici. Dürer je ravno v grafiki, v svojih bakrorezih in lesorezih, našel najzgovornejši izraz za svoje umetniško teženje, in če imenujemo njegovo ime, mislimo prej na njegovo »Apokalipso«, »Marijino življenje« ali »Trpljenje«, kot na njegove barvaste slike. — »Sv. Hieronim« je nastal l. 1511., podpisan je in datiran v desnem kotu. Tri leta pozneje je Dürer še enkrat v bakru upodobil isti predmet in je predstavil prostorno sobo z dvema oknom, skozi kateri lije svetloba. Naš lesorez je drugačen. Celica je tesna, zaspani lev se tišči skoro svetnikovih nog, vese prostor je skrčen na najpotrebnejše, oprava se takorekoč gnete v njem. Ta utis enotnosti, tesne skupnosti krepi še enotna močna svetloba, ki prihaja skozi nevidno okno v levem ospredju. V tej sobi ni prostora za nič drugega kot za samotno razmišljanje svetnika, ki je, obesivši kardinalski klobuk preko pleč, ves zatopljen v svoje pisanje. Kadar se mu oko dvigne od knjige, mu mora pasti na leseni križ, ki se dviga nad pisalnikom. —

Stara gospa. Lesoreze so še pred kratkim časom, ko reprodukcijaska tehnika ni bila tako popolna kot je danes, rabili za reprodukcijo barvanih slik: po originalu so napravili lesorez in tega razmnoževali. Največkrat se take reprodukcije niso posebno dobro obnesle, toda včasih more biti dober lesorez bolj verna slika originala nego najboljše fotografija. To nam priča naša slika Rembrandtove »Stare gospe«, ki je vsestransko uspela. Naša slika je samo detajl originala, ki visi v National Gallery v Londonu. »Tri in osem-deset let, nam pravi napis na sliki, ima ta krepka gospa za seboj; obleka, ki jo nosi, in pa način, kako si češe lase za avbo, je bil ob času, ko se je dala slikati, že zdavnaj nemodern; ona se šteje še v »dobre stare čase« in med vsemi sledovi, ki so jih zapustile

več kot štiri petine stoletja na njenem obrazu, je dovolj jasno izražena neka godrnjavost nad zanikarno sedanjostjo. Usta pa kažejo še nekaj nežnosti in prejšnje dobrohotnosti in oči zro razumno v ta svet, ki je izza njenega življenja postal ves drugačen.« —

»Tako sem stal, tako zasukal meč.« Pilotyjev učenec Eduard Grützner (rojen 1846, umrl je letos) se je najbolj proslavil s svojimi slikami iz samostanskih klet, ki so bile nekdanj zelo v modi. Njegovo najboljšo delo je morda Falstaffov cikel (sedem slik), iz katerega prinašamo ob Shakespearejevi tristoletnici prizor iz krčme v Eastcheapu. (»Kralj Henrik Četrti.« Prvi del. II., 4.) Princ Henrik in njegov prijatelj Poinso posmehljivo poslušata debele laži debelega pijanca Falstaffa, ki si je, preden je prišel v krčmo, z lastnim nožem skrhal meč, da se more sedaj širokoustiti, kakor bi se bil pomeril v viteškem boju: »Tako sem stal, tako zasukal meč!« (Here I lay, and thus I bore my point.) Trije Falstaffovi banditski prijatelji, ki so bili priče njegove strahopetnosti, sede v ozadju in se molče čudijo njegovi predrzni lažnivosti. — Slika je kot ilustracija zelo dobra (primerjaj, kako jasno se zrcali na vsakem obrazu notranja misel), umetniških vrlin v današnjem zmislu pa nima mnogo. —

Don Quixote. Tony Johannot (rojen 1803, umrl 1852 v Parizu) je oskrbel ilustracije za Heinejevo izdajo Don Quixota. O njih pravi Heine v uvodu svoje izdaje (1837): »Kljub lahкотnosti obdelave vidimo, kako je umetnik prodrl v pesnikovega duha.« — Lesorez nam predstavlja vrlega viteza doma, preden je odrinil v svet, nabirat si doživljajev. To bo pač tisti hip, katerega popisuje Cervantes v prvem poglavju svojega romana: »Kadarkoli ni imel omenjeni vitez nič opraviti, in tako je bilo skozi največji del leta, se je pečal s tem, da je bral viteške knjige, in sicer s tako vnemo in veseljem, da je ob tem pozabljal hoditi na lov in celo upravljati svoje premoženje. Viteške knjige je ljubil tako zelo, da je izdal marsikatero lepo njivo zanje. Kar jih je mogel kje iztakniti, vse jih je znosil na svoj dom... Ob taki duhoviti jedi so se sušili možgani našega viteza. Mučil se je, da bi odkril kak zmisel v teh nezmiselnostih, nad katerimi bi sam Aristoteles zastoj tuhtal, tudi če bi bil nalašč zato od smrti vstal.« —

I. C.

Gallusov portrét, ki ga prinaša »D. in S.« na str. 156., je avtentičen in edina ohranjena podoba našega rojaka. Narejen je bil l. 1590. ter urezan v les. Ko je l. 1591. prišel na svetlo 4. zvezek njegovega velikega dela »Opus musicum«, ki je preskrbel cerkvene zборе z liturgičnimi spevi za celo cerkveno leto, tedaj so dodali temu zvezku tudi odtisk imenovanega lesoreza. — Ko je Gallus 18. julija 1591 zatisnil oči, so izdali njegovi prijatelji letak; na prvi strani je bil ponovno ponatisnjen njegov portrét od istega lesoreza; potem so sledile žalobne pesnitve. Edini ohranjen izvod hranijo v premonstratski samostanski knjižnici na Strachowu v Pragi.

Leta 1593. je izdal neki Henricus Göttingensis zopet letak z nemškimi pesnitvami, proslavljajočimi Jakoba Gallusa. Portrét, urezan v les, je narejen po prvotnem, samo mnogo slabše.

Koncem 18. veka je posnel — zopet po prvotnem lesorezu — Gallusov portrèt češki umetnik Berka in ga urezal v baker; na svetlo je prišla ta prosto posneta kopija v Rieggerjevih *Materialien zur Geschichte und Statistik von Böhmen*, XII, 234. Ta posnetek je še slabši, nego oni iz l. 1593., osobito zato,

ker je preveč zlizan in so s tem vse poteze kolikor-toliko predručene.

L. 1892. je naslikal po izvirnem lesorezu Gallusov portrèt v naravni veličini naš rojak Jos. Germ na platno z oljnimi barvami; slika je privatna last.

Mantuan.

## Drobiž.

### Pozabljene rokavice.

Dobil sem brošuro »Kroaten und Slowenen«, ki jo je te dni izdalo založništvo Diederichs v Jeni. O pomembnosti te knjige, o njeni vrednosti ter o duhu, v katerem je pisana, bodo najbrž sodili drugi ljudje. Jaz bi le rad povedal nekaj, kar tem drugim ljudem morda ne bo prišlo koj na misel. Nekoliko (ne preveč) nas je namreč takih, ki kljub vojni in drugim nadlogam še zmerom bolj cenimo malovredne malenkosti, lišp, luksuz in spomladansko cvetje, nego najtehtnejše vsakdanjosti. Podobni smo tistemu gorenjskemu dekletu, ki je najprej hitelo rešit svoje nageljne, ko je gorela hiša.

Na petdesetih nevelikih straneh je dr. J. Ev. Krek opisal Slovence, njih deželo ter njih življenje od začetka pa do vojne. Zato je pač stiskal in krčil, kar se je dalo in vsaka beseda je takorekoč le naslov za poglavje. Ni šala, napisati na dvanajstih straneh zgodovino slovenske literature od brižinskih spomenikov do Silvina Sardenka, ki je zadnji imenovan; in nihče ne bo takemu delavcu prehudo zameril, če n. pr. ne imenuje Murna-Aleksandrova, ki bo velik pesnik, ko bo marsikatero naše delo že nevzdravno spalo. To so odpustljivi grehi.

Knjigo napisati se pravi, živo bitje ustvariti. In po mojih mislih je velik greh, če kdo ustvari tako živo bitje, mu dá glavo, život, roke in noge, pa v ognju in v naglici pozabi na poglavitno stvar: na srce. Dr. J. Ev. Krek nima besede, niti ene bore besede za slovensko umetnost. Naravnost in premišljeno trdim, da je bil nanjo kratkomočno pozabil. Kajti kjer je petdeset strani, bi jih bilo brez težave tudi enainpetdeset; in ker zadnja ni polna do roba, bi bil lahko napisal, če ne več, vsaj štiri imena: Grohar, Bernekar, Lajovic, Borštnik. Ne, dr. J. Ev. Krek ni imel hude misli, le pozabil, pozabil je na slovensko umetnost!... Pri Diederichsu v Jeni zdaj vedó, da imamo Slovenci močne banke v Ljubljani; živo bitje ima telovnik in denarnico v njem, srca pa nima.

Kako se je mogla takemu bistremu možu, kakor je dr. J. Ev. Krek, primeriti taka nezgoda? Kako neki! Ime je postranska reč; naj bi bil napisal to brošuro Peter ali Pavel, stavim, da bi se ne bil domislil ne Petkovška, ne Groharja, ne Jakopiča; in napodil bi me, če bi mu rekel, da tudi na miniaturno podobo slovenske kulture sodi Verovškov obraz. Koliko jih je med nami, ki ne štejejo srca med lišp in luksuz? Vsako nedeljsko besedovanje o slovenski umetnosti je prazno, je hinavščina; bolj od vseh besed nas razodeva žalostna resnica, da je resen človek ob resni priliki pozabil na to umetnost. In še hujše: ali bo kdo na Slovenskem

opazil to zamudo? Ali jih je že kaj med nami, in koliko jih je, ki si slovenskega naroda ne morejo misliti brez slovenske umetnosti? Ali jih je že kaj, ki občutijo resnično, prav življenjsko potrebo po umetnosti, po svoji domači umetnosti in ki bi, če bi jim kdo ukazal, da naj tujcu opišejo svoj narod, prej pozabili na Trst in Bled, nego pa na Jakopičev paviljon?

Kadar gre aristokrat zdóma, se mu primeri, da pozabi na mizi denarnico; plebejec pozabi rokavice. Zdaj pojdem ter poiščem, če je kje na svetu knjiga, v kateri je Francoz na petdesetih straneh opisal vso gigantsko zgodovino svojega naroda in njega silno življenje. Če je kje ta knjiga, tedaj stavim, da je skopi Francoz odsunil banke, železnice, rudnike in povrhu še polovico Napoleonovih zmag, samo da je dobil prostora za svojo umetnost. Pozabil ni nanjo; prej bi bil pozabil na sam Pariz.

Ivan Cankar.

### Listnica uredništva.

E. S. Teh pesmi ne morem priobčiti.

F. F. Tisti verzi so Dehmelovi in se glase pravilno tako:

»Verehrter Leser! Mensch! ich beschwör dich:  
lies mich richtig, Mensch, oder scher dich!  
Nämlich das Lesen von Gedichten  
ist zwar sehr einfach zu verrichten,  
aber gerade die einfachen Sachen  
pflegt bekanntlich der Mensch sich schwer zu machen.«

I. M. Na to bi Vam odgovoril z besedami, ki jih je zapisal Thackeray v nekem svojem romanu: »Veselite se literarnega dela mine pri plačnem delavcu zelo kmalu in radost, ki jo občutimo, kadar se vidimo tiskane, velja samo prvima dvema ali trem objavam v kaki reviji ali časopisu. Pegaz, ki je vprežen v ojesa in ki mora vsak dan obhoditi svojo turo, je ravnotako prozaičen, kakor vsako drugo najeto kljuse, in bi ne delal brez biča in ovsene torbe.«

M. M. Pustite individualnost in podobne lastnosti, ker ne sodijo v naš čas. Berite, kaj se je zgodilo Majcenovi Zamorski kraljici, ki ni bila samo številka in ime, ampak zamorka med belokožci!

J. L. »Dom in Svet« se tiska v 1600 izvodih.

Vsem naročnikom. Prihodnji številki »Dom in Sveta« priložimo Stanka Premrla novo kompozicijo »Solnčna pesem sv. Frančiška«, kantata za mešan zbor, soli in orkester. O skladbi sodijo glasbeniki, da je krasno delo, vredno prelepega teksta sv. Frančiška. Obsegala bo okrog 20 strani. Izhajala bo kot samostojna priloga osmih strani in se bo razpošiljala samo sedanjim naročnikom.